

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)

B HBO - Rechten

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

Samenvatting

In mei 2025 is de bestaande HBO-bachelor-opleiding Rechten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) bezocht door een visitatiepanel van NQA. De vierjarige bacheloropleiding kent een voltijd-, deeltijd- en duale variant. De voltijdvariant is gepositioneerd in Arnhem en Nijmegen, de deeltijd/duale variant in Arnhem. De academie Rechten is recentelijk samengevoegd met de Academie Financieel Economisch Management tot de Academie Financieel Management en Recht. Hierbinnen behoudt de opleiding een eigenstandige positie en profilering.

De opleiding heeft een unieke samenwerking met het werkveld, door deelname aan het samenwerkingsverband Legal Valley. Het doel van dit samenwerkingsverband is het delen van kennis over actuele juridische thema's en netwerken en studenten zijn hier actief bij betrokken.

De voltijdvariant is vanaf studiejaar 2022-2023 gestart met een implementatie van een nieuw curriculum, de deeltijdvariant ontwikkelt in het studiejaar 2025/2026 een blauwdruk en implementeert deze het studiejaar daarna.

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Studenten worden duidelijk opgeleid tot (zelf)kritische juridische professionals met een gedegen kennisbasis van bestuurs- en privaatrecht. De opleiding heeft de profilering van de opleiding de laatste jaren verder vormgegeven in de leerresultaten. Het niveau van de beoogde leerresultaten is afgestemd op NLQF-niveau 6. De opleiding heeft een innige samenwerking met het werkveld. Het werkveld is positief over de samenwerking met de opleiding en de BeroepenVeldCommissies zijn een kritische gesprekspartner bij gesprekken over ontwikkelingen in het werkveld en in het onderwijsprogramma.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een sterk praktijkgerichte oriëntatie. Het curriculum van de opleiding heeft een solide kennisbasis en veel aandacht voor professionele en beroepsvaardigheden, inclusief taalvaardigheden. In de deeltijdvarianten is er veel keuzevrijheid gegeven in het programma. De opleiding werkt nauw samen met het (ten tijde van het bezoek) pas opgerichte lectoraat 'Begrijpelijk en toegankelijk recht'. De opleiding kan de informatievoorziening rondom planning en wijzigingen nog versterken. Het docententeam is vakinhoudelijk en didactisch goed toegerust.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een doordacht systeem van toetsing, in aansluiting op het toetsbeleidsplan van de juridische opleidingen van de academie. Het toetsbeleidsplan wordt geactualiseerd en het panel adviseert om deze in begrijpelijke en toegankelijke taal vorm te geven. Als onderdeel van het toetsbeleidsplan, beveelt het panel de opleiding aan vaart te maken met een visie op het gebruik en het nut van GenAI. De toetsen voldoen aan het bachelorniveau en sluiten aan bij de

leerresultaten van de cursussen. Het toetsstelsel is goed vormgegeven. De opleiding voert op dit moment een pilot uit rondom een nieuwe manier van afstuderen, de AOD 2.0 gaat uit van ontwerpgericht onderzoek. Het panel is onder de indruk van de aandacht die de opleiding heeft voor toetskwaliteit, hetgeen onder andere tot uiting komt in de toetsbekwaamheid van het docententeam en de goede invulling van de rol van toets- en examencommissie.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De eindwerken van de opleiding sluiten aan bij het beoogde niveau en de beoogde leerresultaten worden in hoge mate gerealiseerd. De opleiding sluit aan bij de wensen van en de actuele ontwikkelingen in het werkveld. De alumni vinden na hun studie snel een passende baan of studeren door in een aansluitende master. Werkgevers waarderen deze studenten vanwege hun brede juridische kennisbasis en hun praktische en oplossingsgerichte houding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding / Karakteristiek	8
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	19
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	22
Eindoordeel over de opleiding	24
Aanbevelingen	25
Bijlagen 26	
1. Bezoekprogramma	27
2. Bestudeerde documenten	29
3. Curriculumoverzicht Rechten voltijd, deeltijd/ duaal	31

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande HBO-bachelor-opleiding Rechten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de HAN en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, de Uitvoeringsregels accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2024* van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 22 mei 2025. Het visitatiepanel bestond uit:

Naam	Rol	Kort functieomschrijving
De heer prof. dr. mr. H.J.L.M. Van de Luitgaarden	Voorzitter	Lector en hoogleraar Preventive Law, Zuyd hogeschool en Universiteit Maastricht
De heer mr. I. Geschiere	Lid	Opleidingsmanager HBO-Rechten De Haagse Hogeschool en directeur-eigenaar van LEEmergo B.V.
De heer mr. L. Brons	Lid	Algemeen directeur en oprichter juridisch adviesbureau Meester en Meester en mede-eigenaar mediationpraktijk Maeglink
Mevrouw K. Bosman	Studentlid	Student HBO-Rechten Hogeschool Utrecht

Mevrouw I.P. Voet MSc, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding HBO-Rechten is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Rechten groep 1. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde auditor vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van

recent afgestudeerden bestudeerd. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering en opleidingsvarianten, zoals opgenomen in bijlage 2.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Eén week voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. De visitatiedag sloot af met het ontwikkelgesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Twee personen hebben hiervan gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De bacheloropleiding Rechten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) is onderdeel van de Academie Financieel Management en Recht. Deze Academie is recent ontstaan uit een samenvoeging van de Academie Financieel Economisch Management en de Academie Rechten. Binnen deze Academie heeft de opleiding Rechten een eigenstandig positie en profilering. De opleiding Rechten heeft 1317 studenten, waarvan 91% de studie volgt in voltijd op locaties in Arnhem of Nijmegen. De overige studenten volgen de opleiding in de deeltijd- of duale variant op locatie Arnhem.

De opleidingen Rechten kent een voltijd-, deeltijd- en duale variant. De deeltijd/duale variant heeft een studentpopulatie van veelal volwassen professionals, meestal mbo-opgeleid met praktijkervaring, die willen doorgroeien. De werkomgeving van deze deeltijdstudenten vormt een rijke basis om te leren. De werkervaring van de studenten zorgt voor een stevige praktijkcomponent in de opleiding. De voltijdvariant heeft een jongere populatie (17-21 jarigen) met een havo-, vwo- of mbo-vooropleiding, meestal zonder praktijkervaring. De opleiding simuleert de praktijkcontext in deze variant en introduceert de student stapsgewijs in de praktijk aan de hand van praktijkopdrachten en stages. In de praktijk zijn de curricula, toetsing en het docententeam van de deeltijd- en duale variant vrijwel gelijk, in deze rapportage wordt daarom de term deeltijdvarianten gebruikt voor de combinatie tussen deeltijd en duaal. Waar nodig wordt specifiek onderscheid gemaakt.

De voltijd- en deeltijddopleidingen van de opleiding Rechten hebben zich een periode los van elkaar ontwikkeld, door een andere positionering binnen de HAN. Sinds 2020 bevinden de varianten zich weer in dezelfde academie. De opleiding zet sindsdien in op toenemende samenwerking en afstemming tussen de varianten.

De opleiding Rechten richt zich op het *Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025* (2019). Recent heeft de al bestaande onderzoeksgroep 'OpRecht begrijpelijk' zich doorontwikkeld tot het lectoraat 'Begrijpelijk en toegankelijk recht'. Dit lectoraat heeft een directe verbinding met de opleiding Rechten.

Basisgegevens opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Adres	
Website	https://www.han.nl/
BRIN-nummer	25KB
Status	Bekostigd
ITK	Positief

Opleiding	
Eerste naam in RIO	HBO-Rechten
Locatie	Arnhem en Nijmegen
ISAT-code	39205

RIO-onderdeel	Recht
Oriëntatie en Niveau	HBO-Bachelor
Voertaal	Nederlands
Alle opleidingstrajecten, afstudeerrichtingen, specialisaties	n.v.t.
Joint Programme	n.v.t.
Verleende graad en toevoeging van de graad	LLB
Studielast in EC	240 EC
Variant(en)	Voltijd, deeltijd, duaal
Huidige accreditatie geldig tot en met	(zie vorig besluit)
Datum locatiebezoek beoordelingspanel	22 Mei 2025

Terugblik vorige visitatie

Tijdens de vorige visitatie beoordeelde het panel de voltijdvariant als goed. Standaard 1 werd door het panel beoordeeld als voldoende en de standaarden 2, 3 en 4 als goed. De deeltijddopleidingen namen vanaf 2016 deel aan het experiment leeruitkomsten en zijn in 2020 separaat positief beoordeeld. De opleiding heeft de aanbevelingen uit de vorige visitatie doelgericht opgepakt.

Algemeen

Zorg in de toekomstige Academie voor voortzetting van het huidige management vanwege de hoge kwaliteit en grote kracht hiervan.

Sinds de vorige visitatie zijn er twee organisatiewijzigingen geweest door eerst een reorganisatie en later een samenvoeging van twee academies. Dit heeft ook geleid tot wijzigingen in het management. Op dit moment heeft de Academie Financieel Management en Recht één algemeen directeur en vijf academiemanagers, waarvan twee met primair aandachtsgebied de opleiding Rechten.

Benoem op korte termijn een nieuwe lector om de driehoek onderwijs – onderzoek – werkveld verder te versterken.

De aanbeveling is opgevolgd, de onderzoeksgroep OpRecht Begrijpelijk heeft zich doorontwikkeld tot het lectoraat Begrijpelijk en Toegankelijk Recht.

Standaard 1 en 2

Scherp de eigen profilering met lef en creativiteit verder aan.

Vent de profilering met de brede, degelijke kennisbasis veel meer uit.

De profilering van de opleiding is de afgelopen jaren aangescherpt. De opleiding heeft gekozen voor het vasthouden aan een stevige juridische kennisbasis met een focus op twee uitstroomprofielen: overheid en juridische dienstverlening. Daarnaast ligt de focus op het thema 'fair health', met als doel het verkleinen van sociaal-economische verschillen. Met deze keuzes sluit de opleiding aan op het Koersbeeld van de HAN (Slim, Schoon, Sociaal) en uitgevoerd arbeidsmarktonderzoek.

Geef internationalisering meer kracht.

Besteed meer aandacht aan internationalisering in het programma. Aandacht voor het thema internationalisering is er door aandacht te besteden aan de doorwerking van het internationale en

Europese recht in de verschillende rechtsgebieden. Ook is er, aansluitend bij het HAN-Koersbeeld, aandacht voor internationalisering door het HAN-model wereldburgerschap in te zetten tijdens modules.

Standaard 3

Wees niet te krampachtig bij de beoordeling van individuele prestaties bij groepswork.

De opleiding beoordeelt naar aanleiding van de vorige visitatie groepswork niet meer individueel, mits de competenties op hetzelfde niveau elders in het curriculum wel individueel getoetst worden.

Raadpleeg andere opleidingen over hun ervaringen met het toetsen van praktijkvaardigheden.

De HAN heeft een Leernetwerk Toetsing opgericht in aansluiting op het Lectoraat Eigentijds Beoordelen en Beslissen. De opleiding sluit hierbij aan en bespreekt door middel van casuïstiek en best practices hun ervaringen met toetsing.

Standaard 4

Wees bij de afstudeeropdrachten ruimhartiger met creatieve beroepsproducten. Nu zijn de afstudeeropdrachten vooral gericht op een juridisch advies, maar andere producten zullen in de nabije toekomst ook nuttig en nodig zijn. Studenten zijn vrij in de keuze voor een beroepsproduct bij het afstuderen, aansluitend bij de wens en behoefte van de opdrachtgever. De praktijkbegeleider begeleidt de student bij de keuze voor een passend beroepsproduct, zoals een infographic, een privacy impact assessment of juridisch advies. Ook is er in de cursus 'De innovatieve jurist' aandacht voor het stimuleren van de creativiteit van de student, om de student te helpen een verantwoorde en creatieve keuze voor beroepsproducten te kunnen maken.

Het huidige panel is van mening dat de opleiding adequaat opvolging heeft gegeven aan de aanbevelingen uit de vorige visitatie.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Studenten worden duidelijk opgeleid tot (zelf)kritische juridische professionals met een gedegen kennisbasis van bestuurs- en privaatrecht. De opleiding heeft de profilering van de opleiding de laatste jaren verder vormgegeven in de leerresultaten. Het niveau van de beoogde leerresultaten is afgestemd op NLQF-niveau 6. De opleiding heeft een innige samenwerking met het werkveld. Het werkveld is positief over de samenwerking met de opleiding en de BeroepenVeldCommissies zijn een kritische gesprekspartner bij gesprekken over ontwikkelingen in het werkveld en in het onderwijsprogramma.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding Rechten van de HAN presenteert in de aangeleverde documentatie een duidelijk beroepsbeeld en leidt wendbare en (zelf)kritische juridische professionals op vanuit een gedegen kennisbasis. Dit beroepsbeeld is verder uitgewerkt in het opleidingsprofiel van de 'HAN juridisch professional' (2021). Deze juridische professionals hebben een gedegen kennis van twee grote rechtsgebieden, namelijk publiekrecht én privaatrecht. Zij gebruiken begrijpelijke taal en zoeken verbinding met andere disciplines. Zij proberen juridische procedures waar mogelijk te voorkomen door proactief te handelen en oplossingsgericht te denken. Een afgestudeerd juridisch professional kan bijvoorbeeld terecht komen in functies als legal procesmanager binnen de advocatuur, als behandelaar van klachten en bezwaarschriften bij de (decentrale) overheid, of bij rechtsbijstandsverzekeraars of contractmanagement binnen het MKB. Het panel herkent dit klassiek juridische beroepsprofiel en hoort van het werkveld in de regio dat er behoefte is aan deze (zelf)kritische professionals met een gedegen kennisbasis.

Beoogde leerresultaten

Het panel constateert dat de opleiding voldoet aan de landelijke afspraken met betrekking tot de beoogde leerresultaten. De opleiding hanteert de eindkwalificaties in de vorm van de competenties van het *Landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025*. Het niveau van deze eindkwalificaties is afgestemd op het NLQF-niveau 6 en de Dublin Descriptoren, waardoor de beoogde leerresultaten van de opleiding op het juiste nationaal en internationaal vastgestelde niveau zijn. De opleiding heeft de eindkwalificaties vertaald naar leerdoelen (voltijd) of leeruitkomsten (deeltijd) per cursus. Naast de landelijke eindkwalificaties zijn er de afgelopen jaren in toenemende mate ook elementen van het eigen opleidingsprofiel te herkennen in de leerresultaten. Voorbeelden van leerresultaten die aansluiten bij dit opleidingsprofiel zijn te vinden bij de cursussen 'Professionele Beroepsvaardigheden A2' in de voltijdvariant en 'Beroepsvaardigheden D' in de deeltijdvarianten op het gebied van ethisch verantwoord handelen. Het panel waardeert deze eigen kleuring en moedigt de opleiding aan om deze de

komende jaren nog verder te versterken in de leerresultaten van de modules in de eerste twee leerjaren van alle varianten. Voor de niveaubepaling van de leerresultaten van de cursussen, gebruikt de opleiding een opbouw van NLQF4+ (inleidend), NLQF5 (verdiepend) en voor het afstuderen NLQF6 (startbekwaam).

Naast de eindkwalificaties vormt de Body of Knowledge and Skills (BoKS) een extra raamwerk om de inhoud en het niveau van de opleiding vorm te geven (zie ook Standaard 2). Het panel is van mening dat de opleiding goed aansluit bij de het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel.

Het panel heeft geconstateerd dat de leerresultaten van de cursussen van de voltijd- en deeltijdvarianten niet op gelijkvormige wijze zijn geformuleerd, namelijk leerdoelen in de voltijd en leeruitkomsten in de deeltijd. Deze verschillen vloeien voort uit een eerdere deelname van de deeltijdvarianten aan de pilot flexibilisering en een andere positionering in de organisatiestructuur van de HAN. De opleiding start dit najaar met de herformulering van een gezamenlijke missie, zodat alle varianten de beoogde leerresultaten vanuit gezamenlijk en gedragen uitgangspunten kunnen vormgeven. Het doel hiervan is een betere aansluiting tussen de voltijd- en deeltijdvarianten te bevorderen en de onderlinge samenwerking tussen de varianten te stimuleren. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van alle varianten de eindkwalificaties dekken. Het panel ziet echter ook het belang van de onderlinge samenwerking en afstemming tussen de varianten en adviseert de opleiding de synchronisatie van de leeruitkomsten van de varianten voortvarend op te pakken.

Afstemmen (internationale) beroepenveld

Het panel concludeert dat de opleiding goed samenwerkt met het werkveld en vindt dit een sterk punt van de opleiding. De opleiding kent een unieke samenwerking met het samenwerkingsverband *Legal Valley*, waar onder andere advocatenkantoren, het Openbaar Ministerie, de gerechten (rechtbank en Hof) en verschillende onderwijsinstellingen aan deelnemen. Legal Valley heeft als doel om de juridische infrastructuur in Gelderland zowel regionaal, nationaal als internationaal te positioneren en profileren en de onderlinge verbindingen binnen de juridische infrastructuur te bevorderen. Dit ecosysteem leidt tot opdrachten voor het lectoraat, participatie van studenten in onderzoek en een goed netwerk voor stages en casussen uit de praktijk die gebruikt worden in modules. De opleiding heeft twee BeroepenVeldCommissies (BVC's) voor voltijd- en deeltijd met representanten uit het werkveld. Bij de start van het studiejaar 25-26 voegt de opleiding deze BVC's samen in één commissie, om de afstemming tussen de voltijd- en deeltijdvarianten te vergroten. De BVC van de voltijd komt vier keer per jaar bij elkaar en de BVC van de deeltijd twee keer per jaar. De BVC's leveren input over de beoogde leerresultaten en de verhouding tussen opleiding en de ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De opleiding neemt de uitkomsten van de overleggen met de BVC mee in de verdere ontwikkeling van het curriculum. Zo stond onlangs tijdens een BVC-bijeenkomst van de voltijdvariant het gebruik van AI in de opleiding op de agenda. De BVC heeft toen meegedacht in welke cursussen dit onderwerp in welke opbouw aan bod zou kunnen komen. Ook herziet de opleiding mede op advies van de BVC de afstudeeropdracht (AOD). De BVC speelt ook een rol bij de afstudeersessies, waarbij regelmatig leden aanwezig zijn om de opleiding van feedback te voorzien over de beoordelingsprocedures en het eindniveau.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een sterk praktijkgerichte oriëntatie. Het curriculum van de opleiding heeft een solide kennisbasis en veel aandacht voor professionele en beroepsvaardigheden, inclusief taalvaardigheden. In de deeltijdvarianten is er veel keuzevrijheid gegeven in het programma. De opleiding werkt nauw samen met het (ten tijde van het bezoek) pas opgerichte lectoraat 'Begrijpelijk en toegankelijk recht'. De opleiding kan de informatievoorziening rondom planning en wijzigingen nog versterken. Het docententeam is vakinhoudelijk en didactisch goed toegerust.

Onderbouwing

Basisgedachte curriculum en vormgeving programma

De uitgangspunten voor het onderwijsprogramma in zowel de voltijdvariant als de deeltijdvarianten zijn het Landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025 met bijbehorende Body of Knowledge and Skills (2019), het profiel van de HAN juridisch professional (2021) en het HAN-koersbeeld 2022-2028 (2022).

Het onderwijsprogramma is in alle varianten ingericht volgens een vijftal kernpunten:

- Een gedegen kennisbasis
- Sterke professionele en communicatieve vaardigheden
- Persoonsvorming
- Betekenisvolle leeractiviteiten
- Inspirerend, interactief en geïntegreerd onderwijs.

Het panel heeft tijdens de voorbereidende bezoekdag inzicht gekregen in het onderwijsprogramma via het intranet met onderliggende documentatie en herkent de kernpunten in de vormgeving van de onderwijsprogramma's van de voltijd- en deeltijdvarianten (zie Bijlage 3). Het panel ziet een duidelijke opbouw in complexiteit en zelfstandigheid van de beoogde leerresultaten in zowel de voltijd- als de deeltijdvarianten.

De voltijdvariant is in 2022 gestart met de implementatie van een nieuw curriculum. In dit programma werkt de opleiding met eenheden van minimaal 5 EC, om eenheid en integratie van onderwerpen vanaf de start van de opleiding te laten zien. Het aantal toetsen is hierdoor drastisch verminderd, wat heeft geleid tot een lagere toetsdruk voor studenten.

De varianten deeltijd- en duaal onderwijs verschillen alleen van elkaar in het eerste leerjaar, doordat duale studenten reflectieverslagen maken waarin zij verantwoorden hoe zij op hun werkplek werken aan hun competenties. Alle deeltijdstudenten kunnen hun eenheden van leeruitkomsten leergewonafhankelijk afronden. Omdat deeltijdstudenten divers zijn in hun vooropleiding is er in hun programma veel keuzeruimte. Zowel in het tweede als in het derde leerjaar kan de student voor 15 EC aan keuzemodules kiezen, afhankelijk van de eigen

werkcontext of de interesse van de student. Studenten waarderen de keuzemogelijkheden in het programma en ook de ruimte voor maatwerk in het programma wanneer dit noodzakelijk is. Ze geven aan daardoor beter invulling te kunnen geven aan de veelal zware combinatie van werk/privé/studie.

De opleiding heeft een sterk beroepsgerichte oriëntatie. Zo komen in de cursussen realistische opdrachten aan bod, afkomstig uit de beroepspraktijk. Een goed voorbeeld hiervan is de cursus 'Sociaal handelen', waarbij de studenten in gesprek gaan met iemand die laaggeletterd is of de cursus 'De zelfbewuste jurist', waar studenten ervaren hoe het is om in de bijstand te zitten. Daarnaast maakt de opleiding regelmatig gebruik van gastsprekers, bijvoorbeeld iemand die werkzaam is bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst en zijn er excursies, bijvoorbeeld naar de rechtbank. Studenten waarderen deze realistische opdrachten en geven aan 'prima voorbereid te worden op de praktijk'. Voltijdstudenten lopen in hun derde jaar een meewerkstage en in hun vierde jaar volgen zij een minor en afstudeeropdracht in de praktijk. De opleiding onderzoekt ten tijde van het bezoek hoe zij in het eerste jaar van de voltijdvariant meer ruimte kan maken voor kennismaking met het werkveld. Deeltijdstudenten zijn vanwege de aard van hun werkzaamheden in hun baan van nature praktijkgericht. Zij nemen casuïstiek vanuit hun werkomgeving mee naar de opleiding en input van de opleiding weer mee naar hun werk. Het panel constateert dat de opleiding in alle varianten in hoge mate praktijkgericht werkt. Wel adviseert het panel aan de voltijdvariant om de ingezette beweging naar meer beroepsoriëntatie in specifiek het eerste jaar door te zetten.

De opleiding werkt in alle varianten met leerlijnen om de inhoudelijke afstemming en het niveau over de leerjaren te borgen, namelijk civielrecht, publiekrecht, professionele vaardigheden en communicatieve vaardigheden. In de voltijdvariant zijn de leerlijncoördinatoren verantwoordelijk voor de inhoudelijke bewaking van hun leerlijn, in de deeltijd zijn dat, vanwege de kleine omvang van het team, de cursuscoördinatoren. Per ingang van het studiejaar 25/26 gaat er een curriculumcommissie van start om onder andere de constructieve afstemming binnen en tussen de varianten te vergroten. Het panel denkt ook dat een toenemende samenwerking tussen de varianten de onderlinge constructieve afstemming ten goede zal komen en moedigt deze samenwerking van harte aan.

Inhoud programma

In het eerste leerjaar komt de kennisbasis in de vorm van de BoKS aan bod en worden er onderwerpen behandeld als strafrecht en bestuursrecht. Vanaf het tweede leerjaar is er ruimte voor verbreding en verdieping van de kennis op werkzaamheden voor de (de)centrale overheid en in de juridische dienstverlening, bijvoorbeeld in de cursussen 'Recht in het sociale domein' (voltijd) of 'Medewerker vreemdelingenrecht' (deeltijd).

Naast deze kennisbasis besteedt de opleiding ook veel aandacht aan professionele en communicatieve vaardigheden, zodat de studenten kunnen bijdragen aan de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van het recht. Deze vaardigheden komen nooit los aan bod, maar altijd in samenhang met juridische kennis, bijvoorbeeld in cursussen als 'Communicatie voor juristen A1' (voltijd) of 'zakelijk schrijven' als onderdeel van de cursus 'Beroepsvaardigheden B en D' (deeltijd).

Speciale vermelding verdient de aandacht die de opleiding schenkt aan de taalvaardigheid van de studenten. De studenten vinden dat de opleiding hen goed begeleidt bij de voorbereiding op de verplichte taaltoets in het eerste jaar. In de cursus 'Communicatie voor juristen' in het eerste leerjaar komen onderwerpen als Nederlandse spelling en tekstbegrip aan bod. De docenten verbeteren taalfouten en er zijn documenten om extra mee te oefenen. Ook extra curriculair kunnen studenten deelnemen aan activiteiten om de taalvaardigheid te bevorderen, zoals bijvoorbeeld het jaarlijkse HAN Juridisch Dictee en het Taalkwartier, dat helpt om studenten foutloos en in begrijpelijke taal te laten schrijven.

De opleiding ontwikkelde ter ondersteuning van de cursussen een digitale Toolbox met 'tools' die studenten kunnen gebruiken bij alle cursussen. Zo kunnen ze plaats- en tijdsafhankelijk gebruik maken van beknopte theoretische uitleg in woord en beeld voor zowel theoretische onderwerpen als studievaardigheden, zoals 'feedback geven en ontvangen' of 'uitstelgedrag de baas'.

Onderzoeksvaardigheden

Onderzoeksvaardigheden komen in de curricula aan bod met een focus op ontwerpgericht onderzoek, in de cursussen 'De onderzoekende jurist' en 'De innovatieve jurist' in de voltijd en de cursus 'Onderzoeksvaardigheden I en II' in de deeltijdvarianten. Zo worden de studenten in een leerlijn met een duidelijke opbouw goed voorbereid op de afstudeeropdracht.

De opleiding werkt nauw samen met het (ten tijde van het bezoek) pas opgerichte lectoraat 'Begrijpelijk en toegankelijk recht'. Studenten kunnen daar ook hun meewerkstage en afstudeeropdracht uitvoeren en zo bijdragen aan lopend praktijkgericht onderzoek. De opbrengsten van dit onderzoek vloeien op verschillende manieren terug in het onderwijs. Verschillende docenten participeren ook regelmatig in het onderzoek van dit lectoraat en zij nemen de opgedane inzichten weer mee terug in hun lessen. Tevens heeft het lectoraat een menukaart gemaakt, waarop docenten kunnen zien welke onderzoeken en daaraan gekoppelde literatuur zij kunnen gebruiken in hun lessen.

Uit de gesprekken met studenten en de resultaten van de NSE blijkt dat studenten de curricula goed studeerbaar en de studielast passend vinden. Het panel complimenteert de opleiding met een solide en kennisrijk curriculum.

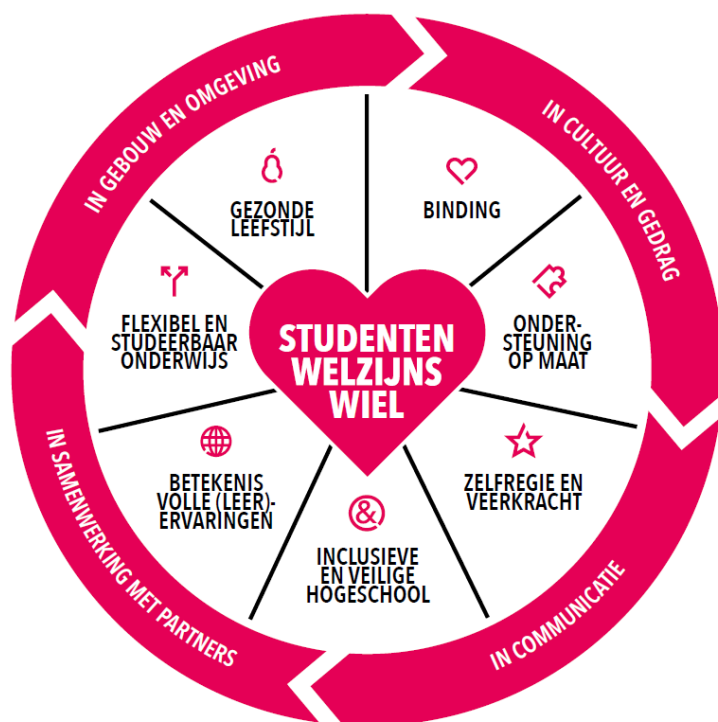
Internationalisering

De opleiding kiest uitdrukkelijk voor een focus op het Nederlandse recht in aansluiting op de regio. Het internationale en Europese recht en ook het aanpalende HAN-thema wereldburgerschap komen aan bod in diverse cursussen zoals 'Recht van de overheid' (voltijd) en 'De (zelf)bewuste jurist' (voltijd). Daarnaast biedt de opleiding mogelijkheden voor stages, minoren en afstudeeropdrachten in binnen- en buitenland. De opleiding heeft een gap-analyse gemaakt ten aanzien van het thema Wereldburgerschap in het curriculum van het eerste en tweede studiejaar. Eén van de acties die daaruit voortkwam, is om de profilering op het thema wereldburgerschap in de start van de opleiding nog verder te versterken. Het panel constateert dat het internationale en Europese recht voldoende aan bod komt voor een internationale oriëntering.

Instroom, Begeleiding en Informatievoorziening

De opleiding hanteert de landelijk vastgestelde toelatingseisen en heeft een grote instroom van middelbare scholieren (havisten). Ongeveer een kwart van de instroom bestaat uit mbo-studenten, zij studeren met name in de deeltijd en duale variant. Het panel sprak tijdens de bezoekdag met verschillende studenten en zij gaven allen aan dat er vanuit hun vooropleiding een goede aansluiting op de opleiding is in alle varianten en dat een dag proefstuderen helpend hierbij is. Wel gaven studenten met een mbo-vooropleiding aan dat het eerste jaar voor hen veel herhaling bevat. In de deeltijd/duale variant is de opleiding het service-onderdeel 'HAN Employment' gestart, dat zich richt op het vinden van passend werk voor deeltijdstudenten indien zij dit nog niet hebben.

De opleiding streeft ernaar dat de student zich 'gehoord, gezien en gekend' voelt en maakt bij het begeleiden van studenten gebruik van het HAN-Studentenwelzijnswiel als leidraad. In de voltijdvariant is de begeleidingssystematiek met ingang van het studiejaar 2024-2025 gewijzigd. De mentor is voor voltijdstudenten het eerste aanspreekpunt. Deze ziet de studenten elke periode in groepen van 10 studenten en eenmaal klassikaal. De voltijdstudenten ervaren het contact met de mentor als laagdrempelig. Studenten met een ondersteuningsbehoefte kunnen eerst terecht bij een studieadviseur die gespecialiseerd is in regelgeving en versnellen/vertragen van de studie. In de deeltijdvarianten vervullen studieadviseurs zowel een rol ten aanzien van studievoortgang als in de ondersteuning op maat. Deze studieadviseur heeft vaak veel studenten onder de hoede en het gevaar bestaat dat een student uit beeld raakt. De deeltijdvarianten gaan vanaf het studiejaar 2025-2026 werken met vergelijkbare begeleidingssystematiek als in de voltijdvariant en het panel ondersteunt dit van harte.

Figuur 1: Het HAN-Studentenwelzijnswiel

Indien nodig kan de studieadviseur doorverwijzen naar het HAN Student Support Center, waar verdere ondersteunende begeleiding aanwezig is zoals psychologische hulpverlening, studeren als topsporter of begeleiding bij een studieswitch.

Studenten geven aan zich meestal gehoord, gekend en gezien te voelen. Wel voelen ze zich soms proefkonijn door de wijzigingen in het curriculum en begeleidingssystematiek. Ook geven studenten in het studentenhoofdstuk van de zelfevaluatie aan dat er regelmatig onduidelijkheid is over communicatie rondom de planning van de inzage van tentamens en de planning van het afstuderen. Deze onduidelijkheid ontstaat doordat de communicatie hierover via verschillende kanalen verloopt en via verschillende systemen zoals Osiris, de HAN-website en Brightspace. De opleiding geeft aan op de hoogte te zijn van de studentengeluiden rondom de communicatie over wijzigingen en planning en hier reeds een verbeterplan op te hebben gemaakt en al begonnen is dit uit te voeren. Zo heeft de opleiding een kick-off informatiebijeenkomst voor studenten gepland en een brochure ontworpen, waarin zij de nieuwe begeleidingssystematiek uiteenzet.

Het panel constateert dat de begeleiding van de studenten op orde is en ziet ook de voordelen van de wijziging in begeleidingssystematiek. Wel adviseert zij de opleiding studenten zorgvuldig mee te nemen in wijzigingen, het al geformuleerde plan nauwgezet uit te voeren en te monitoren hoe de studenttevredenheid zich ontwikkelt op het punt van de informatievoorziening rondom planning en wijzigingen.

Docenten

Het panel trof een enthousiast, betrokken en deskundig docententeam. De docenten beschikken over actuele vakinhoudelijke kennis en hebben veelal relevante, recente werkervaring in bijvoorbeeld de advocatuur, notariaat, overheid of andere juridische dienstverlening. Een deel van deze docenten is nog steeds werkzaam in deze beroepspraktijk. Het gehele team is masteropgeleid en heeft de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) doorlopen en vrijwel iedereen heeft de HAN-cursus onderzoeksvaardigheden met goed gevolg afgerond. De komende jaren wil de opleiding in lijn met de onderwijsvisie de focus in scholing leggen op feedbackgeletterdheid van docenten en het gebruik van generatieve AI als onderdeel van digi- en datavaardigheid.

De opleiding faciliteert de docenten om hun vakinhoudelijke en didactische expertise blijvend te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijfsethiek, machine learning of een leergang data-ethiek. Om als docent door de bomen het bos te blijven zien, is er een project gestart om een menukaart te ontwerpen waarop dit scholingsaanbod overzichtelijk weergegeven is.

Uit de scores van de Nationale Studenten Enquête (NSE) en de gesprekken met de studenten blijkt dat zij tevreden zijn over het docententeam. De studenten waarderen in het bijzonder de kennis van de docenten over de beroepspraktijk en vinden hen inhoudelijk zeer deskundig. Ook het panel is van mening dat het docententeam een sterk punt is van de opleiding en dat zij in staat is het onderwijs van deze opleiding met verve te verzorgen.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een doordacht systeem van toetsing, in aansluiting op het toetsbeleidsplan van de juridische opleidingen van de academie. Het toetsbeleidsplan wordt geactualiseerd en het panel adviseert om deze in begrijpelijke en toegankelijke taal vorm te geven. Als onderdeel van het toetsbeleidsplan, beveelt het panel de opleiding aan vaart te maken met een visie op het gebruik en het nut van GenAI. De toetsen voldoen aan het bachelorniveau en sluiten aan bij de leerresultaten van de cursussen. Het toetsstelsel is goed vormgegeven. De opleiding voert op dit moment een pilot uit rondom een nieuwe manier van afstuderen, de AOD 2.0 gaat uit van ontwerpgericht onderzoek. Het panel is onder de indruk van de aandacht die de opleiding heeft voor toetskwaliteit, hetgeen onder andere tot uiting komt in de toetsbekwaamheid van het docententeam en de goede invulling van de rol van toets- en examencommissie.

Onderbouwing

Toetsbeleid en -systeem

Het panel vindt dat de opleiding beschikt over een doordacht systeem van toetsing, aansluitend bij het toetsbeleidsplan van de juridische opleidingen van de academie uit 2022. De opleiding actualiseert op dit moment het toetsbeleidsplan en verwerkt daarin de onderwijsvisie, de digitale toetsing en het gebruik van GenAI bij toetsing. In de Opleidingsstatuten van de voltijd- en deeltijd/duale variant en onderwijs- en examenregelingen (OER) zijn de course/module-overzichten te vinden met bijbehorende toetsing. De opleiding kiest voor een opbouw in toetsing met het aftoetsen van de kennisbasis in de eerste twee leerjaren in de vorm van veelal schriftelijke tentamens. Daarna toetst de opleiding vaker in de vorm van beroepsproducten, waarin zij de kennis en vaardigheden van de student integraal beoordeelt. Het panel vindt dat deze wijze van opbouw in toetsing goed aansluit bij de visie op toetsing. Tevens geeft het panel voor het nieuw te formuleren toetsbeleidsplan mee dit zoveel mogelijk te concretiseren, zoals de opleiding dit ook van studenten vraagt in begrijpelijke en toegankelijke taal, bijvoorbeeld met behulp van een infographic.

De opleiding heeft als uitgangspunt dat zij AI omarmt en heeft een scholingsplan voor AI-geletterdheid voor docenten gemaakt. Het panel sprak tijdens de bezoekdag met een student die aan het afstuderen is op het gebruik van AI en ook met een docent die zich hier de laatste jaren op heeft bijgeschoold. Tevens kwam uit de eerder genoemde gap-analyse van het curriculum dat dit aandacht onder studenten behoeft in het eerste leerjaar. Dit bracht het panel eveneens op de landelijke discussie rondom GenAI. Het panel constateert dat de opleiding een monitorende houding aanneemt in deze discussie, terwijl zij al veel expertise in huis heeft op dit vlak. Het panel beveelt de opleiding aan vaart te maken met een visie op het gebruik en het nut van GenAI en de komende jaren prioriteit te geven aan de beleidsvorming en de implementatie daarvan.

De organisatie van de schriftelijke tentamens is in handen van de tentamenorganisatie van de academie. De organisatie van andere toetsvormen zoals mondelinge tentamens en beroepsproducten ligt bij de examinatoren. Beide verlopen volgens de studenten meestal goed. Wel geven studenten aan dat de procedure voor inzage in tentamens tijdrovend en complex is en dat surveillanten zich beter aan de procedures zouden kunnen houden. Het panel adviseert daarom de procedures te vereenvoudigen en te borgen. Het panel constateert dat de tentamenorganisatie in grote lijnen op orde is.

Toetsen

Het panel heeft een selectie ingezien van toetsmateriaal en bijbehorende beoordelingsformulieren dat vooraf gaat aan het afstuderen en concludeert dat de opleiding in alle varianten gebruikmaakt van diverse toetsvormen die aansluiten op de leerresultaten. De toetsen voldoen aan de eisen van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. De opleiding kent in alle varianten een variatie aan toetsvormen zoals kennistoetsen, beroepsproducten, mondelinge assessments en portfolio's. Het panel vindt dat er een mooie mix is van verschillende toetsvormen. Docenten werken veelal met rubrics en beoordelingsformulieren die door collegiale consultatie tot stand komen en zij maken daarbij gebruik van de toetscyclus. Studenten geven aan dat de toetsdruk 'normaal en te doen' is en dat de toetsen meestal te maken zijn in de tijd die ervoor staat. Het is voor de studenten vooraf duidelijk hoe de toetsing en beoordeling van de cursus/module er uitziet en er is een mogelijkheid tot het ontvangen van feedback achteraf. Het panel ziet hierin de beschreven toetssystematiek bevestigd.

Toetsing eindniveau

Studenten in de voltijd, deeltijd- en duale variant tonen individueel hun eindniveau aan met een afstudeeropdracht van 30 EC voor een opdrachtgever door middel van praktijkgericht onderzoek. Hoe studenten afstuderen, de eisen waaraan dit moet voldoen en de beoordeling daarvan staat beschreven in de afstudeerhandleiding. Hierin zijn ook rollen/verantwoordelijkheden van betrokken partijen, criteria voor een afstudeerplek en startmomenten van afstuderen beschreven. De afstudeeropdracht bestaat uit de onderdelen onderzoeksverslag, beroepsproduct, presentatie, verdediging en procesverslag.

De student tekent bij de start van het afstuderen een praktijkovereenkomst, samen met de externe opdrachtgever en de opleiding. Ook krijgt de student, voorafgaand aan het starten met afstuderen, een docentbegeleider toegewezen. De student start met een plan van aanpak, de docentbegeleider beoordeelt dit. Begeleiding tijdens het afstudeeronderzoek vindt plaats door een stagebezoek, terugkomstbijeenkomst en contact met de docentbegeleider. Ook volgt er nog een GO/NO GO moment op de opgeleverde eindproducten voordat een afstudeerzitting plaatsvindt. Bij de afstudeerzitting zijn naast de student ook de docentbegeleider, de tweede lezer en waar mogelijk ook de praktijkbegeleider aanwezig. Dit team van betrokkenen kalibreert meerdere keren per jaar over het niveau van het afstuderen.

Uit de gesprekken met examinatoren, alumni en betrokken BVC-leden concludeert het panel dat de beoordeling van het eindniveau zorgvuldig tot stand komt. Ook complimenteert het panel de opleiding ermee dat de opleiding de studenten op een zeer congruente wijze van feedback voorziet tijdens de beoordelingen van de afstudeerproducten.

De opleiding voert op dit moment een pilot uit rondom een nieuwe manier van afstuderen, de AOD 2.0. Zes studenten en docenten doorlopen de ontwikkelde afstudeeropdracht in zijn geheel. In aansluiting op de landelijke eindkwalificaties en de onderwijsvisie van de opleiding is de opleiding van plan de focus van de afstudeeropdracht te verschuiven van een onderzoeksverslag naar een ontwerpgericht onderzoek, met als opbrengst minstens twee voor de beroepspraktijk bruikbare beroepsproducten. De gesproken BVC-leden geven aan dat dit type afstudeeropdracht de studenten nog beter voorbereidt op de beroepspraktijk. Het panel vindt de ontwikkelingen van de pilot hoopvol en adviseert om in de voorbereiding op een grootschaligere invoering niet alleen te kalibreren met de examinatoren op het eindniveau, maar ook op een gezamenlijk beeld van een beroepsproduct om deze beter op waarde te kunnen schatten.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

Het panel is onder de indruk van de aandacht die de opleiding heeft voor toetskwaliteit. De formele verantwoordelijkheden zijn helder beschreven en de betrokken actoren die het panel sprak op de bezochtdag zijn zich bewust van hun rol in het systeem van toetsen en beoordelen. Examinatoren zijn verantwoordelijk voor de inhoud, opzet en uitvoering van het toetsen. Het panel is onder de indruk van de zeer zorgvuldige introductieperiode van nieuwe examinatoren, wanneer zij voor het eerst afstudeerwerk beoordelen. Het gehele team heeft de BKE-scholing voor examinatoren afgerond en ook het aantal seniorkwalificaties op het gebied van toetsen en beoordelen is goed op orde binnen het team. De gehele examencommissie en toetscommissie heeft een afgeronde SKE-kwalificatie. Ook nemen medewerkers van de opleiding deel aan toetsnetwerken binnen en buiten de HAN, zoals het HAN Leernetwerk toetsing en het Netwerk toetsbekwaamheid HBO. Dit heeft geleid tot betere constructieve afstemming, een consistentere toetsprogramma en betere toetsen. De opleiding investeert op de samenwerking tussen de varianten, ook op het gebied van toetsing. Zo ontwikkelden de deeltijdvarianten een format voor de beoordeling van opdrachten, dat met ingang van het studiejaar 2025-2026 voor alle opleidingsvarianten gaat gelden. Zo leren de varianten in toenemende mate van elkaar, ook op gebied van toetsbekwaamheid. Kansen liggen er volgens de opleiding in een plan voor het up-to-date houden van de toetsbekwaamheid na het behalen van de BKE en het panel ondersteunt deze zienswijze.

De borging van de kwaliteit van de toetsing is in handen van de examencommissie. Zij geeft aanwijzingen voor toetskwaliteit, bewaakt of het toetsbeleid op de juiste wijze is uitgevoerd en stelt examinatoren aan. Zij voert regelmatig overleg met het management en adviseert bijvoorbeeld bij curriculumwijzigingen. Ondersteuning is er vanuit de toetscommissie. Deze commissie voert periodiek checks uit op individuele toetsing en geeft dan aanbevelingen voor verbeteringen, bijvoorbeeld over transparantie, betrouwbaarheid en validiteit van de toets. De toetscommissie screent ook toetsen die voor het eerst worden afgenomen en ontwikkelde hulpmiddelen voor toetsontwikkelaars, zoals aanbevelingen voor het opstellen van tentamens en een tentamenduur-berekenaar. De examencommissie heeft geadviseerd over de borging van het eindniveau bij de voorbereidingen van de pilot AOD 2.0 en wordt ook bij de doorontwikkeling daarvan betrokken. Het panel constateert dat de examen- en toetscommissie hiermee zinvolle stappen zetten in het gericht verbeteren van de toetsing en dat zij hun taak goed uitvoeren.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding (voltijd/deeltijd/duaal) **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De eindwerken van de opleiding sluiten aan bij het beoogde niveau en de beoogde leerresultaten worden in hoge mate gerealiseerd. De opleiding sluit aan bij de wensen van en de actuele ontwikkelingen in het werkveld. De alumni vinden na hun studie snel een passende baan of studeren door in een aansluitende master. Werkgevers waarderen deze studenten vanwege hun brede juridische kennisbasis en hun praktische en oplossingsgerichte houding.

Onderbouwing

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft in totaal vijftien afstudeerdossiers bestudeerd van de laatste twee studie jaren: twaalf van de voltijdvariant en drie van de deeltijd/duale variant. De geselecteerde werken zijn verdeeld over voldoende, ruim voldoende en goed. De dossiers laten naar het oordeel van het panel zien dat de afgestudeerden goed zijn toegerust voor hun start in het werkveld als juridisch professional, het panel had geen enkele twijfel bij de beoordelingen en het bereikte niveau. Het panel ziet daarbij dat de opleiding de beoogde leerresultaten daadwerkelijk realiseert.

De praktijkgerichte onderzoeken zijn in alle varianten goed en zorgvuldig uitgevoerd. Het panel heeft geconstateerd dat studenten ook literatuur gebruiken die niet door de opleiding is aangeboden. Hierbij hebben studenten zichtbaar en op hun eigen manier nieuwe kennis verworven om de afstudeeropdracht te kunnen uitvoeren. Ook maken studenten gebruik van een onderzoeksmethodiek, die zij zorgvuldig onderbouwen. Studenten reflecteren uitgebreid op het proces en de gemaakte keuzes hierin. Het praktijkonderzoek kan een variëteit aan onderwerpen beslaan. Te denken valt aan:

- Regeling Profileringsfonds voor de HAN
- Het beperken van erfrechtelijke aansprakelijkheid van kinderen voor een notaris
- De gevolgen van de Keskin-jurisprudentie voor het Ressortsparket Arnhem-Leeuwarden

Het panel vindt het gerealiseerde eindniveau hoog. Vakinhoudelijk zijn het goede onderzoeken met passende beroepsproducten zoals stroomschema's voor cliënten die juridisch advies nodig hebben of een adviesmemo voor de opdrachtgever. Kansen ziet het panel in het genereren van meer spreiding in beroepsproducten, omdat er op dit moment vooral een groot aandeel adviesmemo's is. De opleiding heeft dit zelf ook al geconstateerd en is van plan om in de AOD 2.0 workshops geven over de 'creatieve sprong' om te komen tot een passend beroepsproduct voor iedere opdrachtgever. Studenten worden hier in het nieuwe curriculum al op voorbereid, bijv. bij de cursus 'De innovatieve jurist'.

Functioneren afgestudeerden

Afgestudeerde juridisch professionals van de HAN zijn goed toegerust voor de arbeidsmarkt. Ze zijn direct inzetbaar en het werkveld waardeert dit. De werkveldvertegenwoordigers vinden dat rechtenstudenten die aan de HAN hebben gestudeerd een hoge basiskennis hebben bij hun start in de beroepspraktijk. Afgestudeerde voltijdstudenten vinden snel een baan in de juridische beroepspraktijk in bijvoorbeeld het behandelen van klachten en bezwaren bij de (de)centrale overheid of in het afhandelen van schadeclaims bij rechtsbijstandsverzekeraars. Juridische professionals van de HAN blijken aantrekkelijk voor deze functies vanwege hun brede juridische kennisbasis en hun praktische en oplossingsgerichte houding. Deeltijdstudenten maken veelal tijdens hun studie al een stap naar andere/hogere functies in hun loopbaan. De opleiding heeft een actieve alumnicommissie en de gesproken alumni zijn zeer tevreden over de opleiding. Ze waarderen de gedegen juridische basis in combinatie met veel praktijk en het getraind zijn in het uitleggen van de juridische kennis aan niet-juristen. Afgestudeerden stromen geregeld door naar de premaster voor de studie rechtsgeleerdheid aan bijvoorbeeld de Radboud Universiteit.

Eindoordeel over de opleiding

	Rechten Voltijd	Rechten Deeltijd	Rechten Duaal
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-opleiding Rechten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 3

- Het panel beveelt de opleiding aan vaart te maken met een visie op het gebruik en het nut van GenAI en al eerste stappen te zetten rondom de implementatie daarvan.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Tijdstip	Gespreksonderwerp	Deelnemers
09.00 – 09.15 uur	Ontvangst / Inloop panel	Panel en vertegenwoordigers opleiding
09.15 – 09.45 uur	Management	1. Academiedirecteur 2. Academiemanager 3. Academiemanager
10.00 – 10.45 uur	Beoogde leerresultaten van de opleiding	1. Student voltijd (derdejaars) 2. Student deeltijd (vierdejaars) 3. Lector Begrijpelijk en Toegankelijk Recht 4. Docent deeltijd/duaal 5. Lid BVC voltijd 6. Lid BVC deeltijd 7. Docent voltijd/Toetsdeskundige 8. Docent/onderzoeker
11.00 – 12.00 uur	Beoogde leerresultaten van de opleiding, de onderwijsleeromgeving en de toetsing met alleen <u>docenten</u>	1. Docent deeltijd 2. Docent voltijd 3. Docent voltijd 4. Docent voltijd, onderzoeker lectoraat 5. Docent voltijd en deeltijd/duaal 6. Docent voltijd, leerlijncoördinator staats- en bestuursrecht 7. Docent deeltijd, lid kernteam deeltijd 8. Docent voltijd, studieadviseur
12.15 – 13.00 uur	Onderwijsleeromgeving en de toetsing met alleen <u>studenten</u>	1. Student deeltijd (eerstejaars) 2. Student voltijd (eerstejaars) 3. Student voltijd (tweedejaars) 4. Student voltijd (tweedejaars) 5. Student voltijd (derdejaars) 6. Student voltijd (derdejaars) 7. Student deeltijd (vierdejaars) 8. Student voltijd (vierdejaars)
13.30 – 14.00 uur	Gesprek over borging toetsing en gerealiseerde leerresultaten	1. Voorzitter Examencommissie 2. Lid Examencommissie 3. Lid Toetscommissie 4. Lid Toetscommissie 5. Voorzitter Opleidingscommissie 6. Projectleider Kwaliteit

14.15 – 15.00 uur	Gesprek over gerealiseerde leerresultaten	1. Lid beroepenveldcommissie 2. Afstudeerbegeleider, Voorzitter beroepenveldcommissie voltijd 3. Voorzitter Examencommissie 4. Coördinator Praktijkbureau voltijd 5. Coördinator Praktijkbureau deeltijd 6. Student 4e jaar voltijd 7. Student 4e jaar deeltijd 8. Alumna
16.15 – 16.30 uur	Terugkoppeling van bevindingen Afsluiting opleidingsbeoordeling	Panel + medewerkers HBO-Rechten
16.45 – 17.45 uur	Ontwikkelgesprek Brainstormsessie over de vernieuwde afstudeeropdracht (AOD 2.0)	1. Lector Begrijpelijk en Toegankelijk Recht 2. Docentbegeleider en ontwikkelaar AOD 2.0 3. Docentbegeleider en ontwikkelaar AOD 2.0 4. Coördinator AOD voltijd en ontwikkelaar AOD 2.0 5. Docentbegeleider AOD 2.0 6. Coördinator AOD deeltijd/duaal 7. Academiemanager 8. Academiemanager 9. Student 4e jaar voltijd 10. Student 4e jaar voltijd

2. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie rapport Rechten. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Koersbeeld 2022-2028: Voor een slimme, schone en sociale wereld van morgen (HAN 2021)
- Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025 (Vereniging Hogescholen 2019)
- Arbeidsmarktonderzoek opleidingen HBO-Rechten (Hogeschool van Amsterdam 2022)
- Programmaboekje juridisch dictee (HAN, 2025)
- HAN zet vol in op studentenwelzijn (HAN, 2025)
- Film: Wiel van studentenwelzijn (HAN, 2023)
- Film: Taalkwartier HBO Rechten voltijd (HAN, 2023)
- Website Legal Valley Nederland
- Genderneutrale formulering van wetgeving (HAN, 2024)
- Verantwoord toetsen en beslissen in het hoger beroepsonderwijs. Een voorstel voor een programma van eisen voor een basis- en seniorkwalificatie examinering (Vereniging Hogescholen, 2013)
- Menukaart Onderzoek in Onderwijs (HAN, 2025)
- Jaarverslag Examencommissie (HAN, 2023-2024)
- Opleidingsstatuut en onderwijs- en examenregeling bacheloropleiding HBO DT/DU Rechten (HAN, 2024-2025)
- Opleidingsstatuut en onderwijs- en examenregeling bacheloropleiding HBO VT Rechten (HAN, 2024-2025)
- Overzicht expertise en kwalificaties docenten HBO Rechten HAN 2024-2025
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) DT en DU 2022-2023
- Afstudeerhandleiding DT en DU 2022-2023
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) DT en DU 2023-2024
- Afstudeerhandleiding DT en DU 2023-2024
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) DT en DU 2024-2025
- Afstudeerhandleiding DT en DU 2024-2025
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) VT 2022-2023
- Afstudeerhandleiding VT 2022-2023
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) VT 2023-2024
- Afstudeerhandleiding VT 2023-2024
- Eindbeoordelingsformulier Afstudeeropdracht (AOD) VT 2024-2025
- Afstudeerhandleiding VT 2024-2025
- Film Agenderende Audit 2025
- Voorbereiding ontwikkelgesprek
- Notulen Beroepenveldcommissie
- Notulen Opleidingscommissie
- Advies- deelproject toetsdrukverlaging
- Instroom- uitval jaar 1 propedeuserendement en langstudeerders HBO Rechten
- Plan van Aanpak AI geletterdheid
- Van onderzoeksgroep naar lectoraat
- Reflectie resultaten en aanbevelingen accreditatie 2019 HBO Rechten HAN

- Selectie van representatieve toetsen en beoordelingen jaar 1 t/m 3
- HAN Juridisch Professional (2021)

Vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden per variant:

Variant	Voltijd	Deeltijd	Duaal
Aantal	12	2	1

3. Curriculumoverzicht Rechten voltijd, deeltijd/ duaal

CURRICULUM VOLTijd JAAR 1 EN 2

Civilrecht, Staats- en Bestuursrecht, Strafrecht, Professionele vaardigheden, Communicatieve vaardigheden (rode tekst op witte achtergrond)

JAAR 1 NLQF 4+			
A-cluster		B-cluster	
Inleiding Privaatrecht (INLEPR30) 5 EC - Meerkeuzetoets	Inleiding Formeel Strafrecht (INLFOS01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Materieel Strafrecht (INLMAS22) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Bestuursrecht (INLEBE30) 5 EC - Schriftelijk tentamen
Inleiding Publiekrecht (INLEPU24) 5 EC - Meerkeuzetoets	Inleiding Vermogensrecht (INLEVE52) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Staatsrecht (INLEST01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Bedrijfsrecht (INLEBE31) 5 EC - Schriftelijk tentamen
Professionele Beroepsvaardigheden A1 (PROBEA24) 2,5 EC - Schriftelijk tentamen	Professionele Beroepsvaardigheden A2 (PROBEA30) 2,5 EC - Presentatie + persoonsvorming	Professionele Beroepsvaardigheden B1 (PROBE11) 2,5 EC - Beroepsproduct	Professionele Beroepsvaardigheden B2 (PROBE13) 2,5 EC - Beroepsproduct + persoonsvorming
Communicatie voor juristen A1 (COMVOJ37) 2,5 EC - Schriftelijk tentamen	Communicatie voor juristen A2 (COMVOJ38) 2,5 EC - Presentatie	Communicatie voor juristen B1 (COMVOJ39) 2,5 EC - Schriftelijk tentamen	Communicatie voor juristen B2 (COMVOJ40) 2,5 EC - Schriftelijk tentamen

JAAR 2 NLQF 5			
C-cluster		D-cluster	
Recht van de Overheid (RECOVE01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Recht in het sociale domein (RECSOC01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Overeenkomst en aansprakelijkheid (OVFAAN01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Werk en inkomen (WERINK01) 5 EC - Schriftelijk tentamen
Rechtsbescherming tegen de overheid (RECBES01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Recht in het fysieke domein (RECFYS01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Vastgoedrecht (VASTGO01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Schuldhelpverlening en schuldsanering (SCHULP01) 5 EC - Schriftelijk tentamen
Professionele en communicatieve vaardigheden - Spreken en betogen. (PROCO01) 5 EC - Mondeling	Professionele en communicatieve vaardigheden - Pre-mediation (PROCO02) 5 EC - Portfolio	Professionele en communicatieve vaardigheden - Adviseren (PROCO01) 5 EC - Beroepsproduct	Professionele en communicatieve vaardigheden - Sociaal handelen (PROCO02) 5 EC - Presentatie

CURRICULUM VOLTijd JAAR 3 EN 4

Civilrecht, Staats- en Bestuursrecht, Strafrecht, Professionele vaardigheden, Communicatieve vaardigheden (rode tekst op witte achtergrond)

JAAR 3 NLQF 5			
E-cluster		F-cluster	
De (zelf)bewuste jurist (BEWUU01) 5 EC - Portfolio	De innovatieve jurist (INNOJU01) 5 EC - Assessment CGI	Meewerkstage 30 EC	
De onderzoekende jurist (ONDEJU01) 5 EC - Presentatie	De overtuigende jurist (OVERJU01) 5 EC - Presentatie		
De procederende jurist in het civiele domein (PROCU01) 5 EC - Schriftelijk tentamen	De jurist in het veiligheidsdomein (JUVEIL01) 5 EC - Schriftelijk tentamen		

JAAR 4			
G-cluster Minor 30 EC		H-cluster NLQF6	
Criminologie en Strafrecht Criminologie (CRIMIN37) 7,5 EC, Onderzoeksopdracht (ONDECR16) 7,5 EC, Strafrecht (STRAFR19) 15 EC		Afstudeeropdracht <u>Onderdelen</u> Onderzoeksverslag Beroepsproduct Presentatie Verdediging Proces 30 EC	
Jeugd en Gezin Jeugdrecht (JEUGDR42) 7,5 EC, Personen- en familierecht (PERSFA35) 7,5 EC, Mediation (MEDIAT43) 7,5 EC, Onderzoeksopdracht (ONDJEG15) 7,5 EC			
Overheid en Recht Arbeids- en sociaalzekerheidsrecht (ARBESO02) 7,5 EC, Vreemdelingenrecht (VREEMD20) 7,5 EC, Omgevingsrecht (OMGEVI20) 7,5 EC, Onderzoeksopdracht (ONDOVR24) 7,5 EC			

CURRICULUM DEELTIJD JAAR 1

Privaatrecht, Publiekrecht, Beroepsvaardigheden (professionele en communicatieve vaardigheden)

JAAR 1 NLQF 4+			
A-cluster		B-cluster	
Beroepsvaardigheden A BEROAA21 (dt) / BEROAA22 (du) Onderdelen Nederlands Spelling - Schriftelijk tentamen Tekstbegrip - Schriftelijk tentamen Jaarrekening begrepen - Schriftelijk tentamen Juridische vaardigheden I - Schriftelijk tentamen Juridische vaardigheden II - Beroepsproduct Werkpleksan - Beroepsproduct 15 EC	Inleiding Arbeidsrecht INLEAR03 (dt) / INLEAR01 (du) 2,5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Bestuursrecht INLEBE05 (dt) / INLEBE11 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	Beroepsvaardigheden B BEROBA30 (dt) / BEROBA31 (du) Onderdelen Rechtsvorming - Schriftelijk tentamen Zakelijk schrijven I - Schriftelijk tentamen Privacyrecht - Schriftelijk tentamen Onderzoeksvaardigheden I - Beroepsproduct Reflectieverslagen - Beroepsproduct en gesprek 15 EC
	Inleiding Goederenrecht INLEGO05 (dt) / INLEGO09 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Staatsrecht INLESB26 (dt) / INLESB49 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	
	Inleiding Ondernemingsrecht INLEON48 (dt) / INLEON36 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Materieel Strafrecht INLMAS05 (dt) / INLMAS18 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	
	Inleiding Verbintenissenrecht INLEVE18 (dt) / INLEVE27 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	Inleiding Strafrechtsprocesrecht INLESB25 (dt) / INLESB48 (du) 3,75 EC - Schriftelijk tentamen	

CURRICULUM DEELTIJD JAAR 2

Privaatrecht, Publiekrecht, Beroepsvaardigheden (professionele en communicatieve vaardigheden)

JAAR 2 NLQF 5			
C-cluster		D-cluster	
Verdieping Privaatrecht	Keuze: één van de twee keuzemodules Civielrecht	Beroepsvaardigheden D BERODA10 (dt) / BERODA11 (du) Onderdelen Juridisch Argumenteren - Schriftelijk tentamen Rechtsethiek - Presentatie Zakelijk Schrijven II - Portfolio 15 EC	Materieel Strafrecht, Strafrechtsprocesrecht en Jeugdrecht MATFOS10 (dt) / MATFOS11 (du) Onderdelen Materieel Strafrecht - Schriftelijk tentamen Strafrechtsprocesrecht - Schriftelijk tentamen Jeugdrecht - Schriftelijk tentamen 15 EC
Goederenrecht GOEDER02 (dt) / GOEDER06 (du) 6 EC - Schriftelijk tentamen	Keuzemodule Bedrijf en Recht		
	Arbeidsrecht ARBEID02 (dt) / ARBEID34 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen		
	Praktisch en verdiept ondernemingsrecht ONDERJ17 (dt) / ONDERJ47 (du) 5 EC - Portfolio en gesprek		
Verbintenissenrecht VERBIN03 (dt) / VERBIN10 (du) 6 EC - Schriftelijk tentamen	Insolventierecht INSOLV01 (dt) / INSOLV19 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen		
	of Keuzemodule Rechtsbijstand & Particulier		
	Huurrecht HUUOV02 (dt) / HUUOV06 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen		
Burgerlijk Procesrecht BURGPR02 (dt) / BURGPR14 (du) 3 EC - Schriftelijk tentamen	Koopovereenkomstenrecht KOOPOV11 (dt) / KOOPOV12 (du) 5 EC - Beroepsproduct		
	Verzekeringsrecht VERZEK02 (dt) / VERZEK12 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen		

CURRICULUM DEELTIJD JAAR 3

Privaatrecht, Publiekrecht, Beroepsvaardigheden (professionele en communicatieve vaardigheden)

JAAR 3 NLQF 5			
E-cluster		F-cluster	
Verdieping Publiekrecht	Keuze: één van de twee keuzemodules Publiekrecht		
Staatsrecht STAATS31 (dt) / STAATS51 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Keuzemodule medewerker Beleid KEUMB11 (dt) / KEUMB12 (du) Onderdelen Omgevingsrecht - Schriftelijk tentamen Sociaal zekerheidsrecht - Schriftelijk tentamen Opdracht bestuur - Beroepsprocedure en presentatie	Beroepsvaardigheden C BERCMA16 (dt) / BERCMA17 (du) Onderdelen Management en organisatie - Gesprek Persoonlijk leiderschap - Portfolio Onderzoeksvaardigheden II - Beroepsproduct	Vorbereidende onderzoekopdracht VOORON03 (dt) / VOORON01 (du) 15 EC - 2x Beroepsproduct
Bestuursrecht BESTUU24 (dt) / BESTUU27 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Keuzemodule medewerker Vreemdelingenrecht KEUMEV15 (dt) / KEUMEV16 (du)	15 EC	
EUROPEESRECHT EURORE41 (dt) / EURORE24 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Onderdelen Vreemdelingenrecht - Schriftelijk tentamen Opdracht beslismedewerker IND - Gesprek		
	15 EC		

CURRICULUM DEELTIJD JAAR 4

Privaatrecht, Publiekrecht, Beroepsvaardigheden (professionele en communicatieve vaardigheden)

JAAR 4			
G- Cluster NLQF5		H- Cluster NLQF6	
Product Compliance PROCOM01 (dt) / PROCOM02 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen	Juridische werkervaring JURIWE01 (dt) / JURIWE02 (du) 15 EC - Portfolio	Afstudeeropdracht AFSOBA06 (dt) / AFSOBA07 (du)	
Slim, Schoon en Sociaal SLIPLO11 (dt) / SLIPLO12 (du) 5 EC - Beroepsproduct en presentatie		Onderdelen Onderzoeksverslag Beroepsproduct Presentatie Verdediging Proces	
Specialisatievak Publiekrecht SPEPUB01 (dt) / SPEPUB02 (du) 5 EC - Schriftelijk tentamen		30 EC	